

Verslag Burkina-Faso Platform dag

Zaterdag 30 november in Hilversum

Met dank aan Wout Pepels, Luuk Boessenkool en Marleen Heus voor samenstellen van het verslag!

Aantal aanwezigen: ongeveer 70 mensen (w.o. vertegenwoordigingen uit België)

Deskundigen:

1. mw. Zaka- Nikiema, ambassadeur van Burkina Faso in Brussel
2. Via Skype-verbinding uit Ouagadougou: Maarten Rusch, tijdelijk zaakgelastigde van Nederland in Burkina Faso
3. Dhr Albert Kansie, belast met veiligheid binnen Plan Burkina Faso
4. Via e-mail Paul Kleene, landbouwkundige in Burkina Faso

Programma

1. Presentatie door mw. Zaka- Nikiema,
2. Presentatie door (via Skype) Maarten Rusch
3. Aanvullingen door dhr Albert Kansie
4. Informatie van Paul Kleene
5. Plenaire discussie over veiligheid en samenwerking

1. Presentatie door Mevrouw Zaka-Nikiema

De ambassadeur bedankt de aanwezigen voor hun betrokkenheid bij Burkina en hun belangstelling voor de ontwikkelingen in haar land. "In moeilijke tijden leert men zijn echte vrienden kennen".

De terroristische aanvallen begonnen in maart-april 2015, vanuit Noord-Mali. De veiligheidssituatie is sterk verslechterd sinds januari 2016, toen er een dodelijke aanval plaats vond in Ouagadougou. De terroristische aanvallen hebben zich uitgebreid naar de Centraal- Oostelijke regio, een deel van het Westen richting La Boucle de Mouhoun en in het Zuiden, het grensgebied met Ghana, Mali en Ivoorkust.

De terroristen waren aanvankelijk buitenlanders, maar op dit moment hebben zich ook steeds meer Burkinabè bij de terroristische groepen aangesloten. Er zijn verschillende groepen: IS (Etat Islamique), Group de Soutien à l'Islam et aux Musulmans (GSIM) van de Malinees Ghali. Verder is er de groep rond de radicale prediker Islam de Malam uit Djibo; deze groep werkt samen met GSIM. Vanuit deze groepen ontstaan nieuwe groepen. Ook zijn er misdadigers die samenwerken met deze groepen.

De consequenties: er zijn 2100 scholen gesloten, honderden docenten geven geen les meer, een half miljoen mensen zijn op de vlucht in eigen land. Politie, militairen, gezondheidsposten, douane, gemeentehuizen, burgers, en humanitaire konvooien worden aangevallen. Het lokale bestuur en de overheidsdiensten functioneren nauwelijks. De aanslag tegen de mijnwerkers in het Oosten van BF is een recent voorbeeld van de barbarij.

Ook kerken en moskeeën zijn doelwit. Etnische groepen worden tegen elkaar opgezet. De terroristen proberen op deze wijze de sociale en religieuze cohesie kapot te maken en BF te destabiliseren. Nu proberen de extremisten ook de economie en de infrastructuur te ontwrichten, met als gevolg dat investeerders aarzelen te investeren.

Gevolgen: ontregeling bestuur, ontregeling gezondheidszorg, economische destabilisatie door uitblijven investeringen, dreigende hongersnood door uitblijven oogsten. Het dodenaantal door de aanslagen is opgelopen tot boven de honderd.

De BF-overheid versterkt het nationale leger door meer budget, nieuw materieel en het verhogen van de salarissen van de soldaten. Sinds 2016 schommelt het budget voor defensie en veiligheid tussen de 18 – 32 % van het nationale budget. Er zijn grote militaire acties: Operatie “Otapuanu” in het Oosten en Centrum-Oost, en de operatie “Doofu” in de Sahel en het Noorden. Deze militaire operaties hebben bijgedragen aan meer veiligheid in deze regio's. Het leger is de laatste tijd effectiever in haar strijd tegen de terroristen. (*OPMERKING: De ambassadrice betoont zich hierdoor optimistisch over de toekomst*).

In november 2019 heeft de president een “Mobilisation Generale” tegen het terrorisme aangekondigd. In de dorpen worden vrijwilligers gerekruteerd en getraind om hun land te verdedigen. Ook “mensenrechten” maken onderdeel uit van de training. Van oorsprong hadden alle dorpen een eigen groep om hun dorp te beschermen, deze traditionele groepen wil de overheid versterken en ondersteunen. De interne vluchtelingen willen terug naar hun dorpen, het leger ondersteunt deze terugkeer.

Wat verwacht BF van haar partners?

Organisaties werken nationaal, regionaal (landen in de regio) en internationaal steeds beter samen in de strijd tegen het terrorisme. De G5 Sahel (Mauritanië, Mali, Niger, Tsjad en Burkina Faso) heeft nu een strijdmacht van 5000 militairen. Er is door de CEDEAO 1 miljard dollar toegezegd voor de strijd tegen het terrorisme. De UEMOA (Union Economique et Monetaire) wil ook helpen.

De G5 Sahel wordt ondersteund door Opération Barkhane, de opvolger van Opération Serval, geleid door de Fransen. Verder is er steun van de VN, de EU en haar lidstaten, China, Turkije en de VS. Naast militaire steun is er ook humanitaire steun, hulp bij versterken van democratie en economische ontwikkeling.

“Si la maison n’a pas de fissure, le lézard ne va pas s’introduire” met dit gezegde geeft de ambassadeur aan dat het terrorisme een vruchtbare voedingsbodem heeft in het arme BF. Er zal de komende jaren ook gewerkt moeten worden aan armoedebestrijding, het verbeteren van leefomstandigheden van de bevolking, goede sociale basisvoorzieningen en het bieden van perspectief aan jongeren. Daar kunnen wij heel goed in samenwerken. De BF-overheid heeft uw steun hard nodig. De strijd tegen het terrorisme is vooral een strijd voor ontwikkeling. Duurzame ontwikkeling is nodig om jongeren weer hoop te geven. Wij hopen dat u met ons blijft samenwerken voor de toekomst van BF. De ambassadrice dankt de aanwezigen nogmaals voor hun inzet en doet een appel op hen om vooral door te gaan met de steun aan Burkina Faso. Het is ons tweede vaderland. Het is belangrijk dat we blijven geloven in BF.

Albert Kansie uit Burkina Faso haalt ook een uitspraak van Kofi Annan aan: ‘Geen ontwikkeling zonder veiligheid, geen veiligheid zonder ontwikkeling’. Hij benadrukt de relatie tussen NL (partners) en BF en vergelijkt dat met een huwelijk waarin, zoals in elk huwelijk, problemen ontstaan: dan blijkt of er echte toewijding aan het huwelijk is.

2. Presentatie door Maarten Rusch

Maarten Rusch is sinds een jaar tijdelijk zaakgelastigde van Nederland in BF.

Algemeen. De veiligheidssituatie is in BF het gesprek van de dag en de situatie verslechtert snel. De BF-overheid probeert het terrorisme wel aan te pakken, maar het is onvoldoende. Er ontbreekt een gevoel van urgentie, er wordt te traag gereageerd en de terroristen gaan door.

BF heeft lang gedacht dat het terrorisme een buitenlands probleem was. Die beeldvorming wordt slechts langzaam anders. De meeste terroristen die worden aangehouden zijn inmiddels Burkinabè. De overheid is zelf onderdeel van het probleem. Jarenlang is er onvoldoende geïnvesteerd en de overheid functioneert matig. De mensen hebben weinig vertrouwen in hun overheid.

De situatie van de bevolking. Mensen verlaten hun dorpen en velden. Zaaien en oogsten is afgelopen jaar niet gebeurd in onrustige gebieden. Ruim 1.500.000 mensen, waarvan 800.000 kinderen, hebben steun nodig. Lokale initiatieven moeten de grondslag vormen. De VN roept organisaties op om BF te helpen. Financiering is een probleem, UNICEF heeft nog geen 50% van de financiering voor de projecten binnen. Hulpacties zijn moeilijk te organiseren door haperende infrastructuur. De overheid schuift met posten in de begroting, dit vooral t.b.v. noodhulp. Er is meer geld, hulp en actie nodig.

Volgende maand [*gerekend vanaf 30 november 2019*] is er in Nigeria een “pledge conferentie” geïnitieerd door ECOWAS. Volgens Frits Wegeriff (die 40 jaar in de Sahel heeft gewoond, maar kort geleden moest vluchten uit Liki/Aribinda) veroorzaken etnische conflicten meer doden dan de aanvallen van de terroristen.

Zullen de presidentsverkiezingen in het gedrang komen door de situatie? Men kan overal zijn/haar stem uitbrengen voor de presidentskandidaten. M.b.t. de algemene verkiezingen vindt er overleg plaats, hoe om te gaan met de situatie als mensen willen stemmen en niet meer in hun eigen district wonen, omdat ze gevlucht zijn.

Veiligheid. Ouagadougou is veilig. Uiteraard is er wel angst omdat je niet weet wanneer er iets zal gebeuren. Het is van belang om de info van BuZa te volgen, ook de sites van de Belgische en Franse ambassade en voorts ook om goed contact met de partners in BF te houden. In het rode gebied moet je niet komen, in het oranje gebied niet te lang blijven, zeker niet op één plek. Zorg dat je in een goed hotel zit, dat wordt bewaakt, maar dit kan ook weer een doelwit zijn. Ook begeleiding door politie of leger brengt een verhoogd risico met zich mee, omdat vooral zij doelwit zijn. Meld je verblijf altijd aan Buitenlandse Zaken.

V.w.b. de **verkiezingen**. Tijdens de campagnes zullen er demonstraties zijn, er kan een onrustige situatie ontstaan. Volg ook tijdens deze periode het reisadvies. Als je op reis gaat, benader dan minstens drie personen voor informatie.

3. Paul Kleene

Paul Kleene werkt als landbouwkundige in Burkina Faso. Hij stuurde zijn informatie per mail toe.

Persoonlijke veiligheid. Paul voelt zich veilig in Ouaga; maar na 12 uur 's nachts moet je de straat niet meer op. Geef aan Buitenlandse Zaken door wanneer je aankomt en vertrekt.

Aanpak terrorisme: de G5 SAHEL functioneert nog niet goed. Het verenigd nationaal verzet komt nog niet goed op gang. De brede ondersteuning van de bevolking ontbreekt, iedere groep stelt zijn eigen eisen, er zijn etnische spanningen. Er is discussie maar geen actie om tot een nationale verzoening te komen.

De overheid heeft volgens hem geen realistisch plan om de terroristen te bestrijden. De militaire ondersteuning door Frankrijk lijkt nog onvoldoende. De samenwerking op inlichtingenniveau moet verbeteren. Een grotere rol van Europese strijdmachten lijkt noodzakelijk, denk aan drones en logistieke aspecten.

4. Plenaire discussie over samenwerking en veiligheid

Samenwerking: Laat zaken over aan betrouwbare lokale partners. Vooral blijven doorgaan, ook als “moral support” voor de lokale bevolking. Ten noorden van Kaya is het te riskant. Ouagadougou en Bobo-Dioulasso gaat nog.

Veiligheid: maak een (veiligheid)analyse van elk project. Er zijn projecten die de terroristen niet bevallen bijv. seksuele voorlichting.

Vluchtelingen: wat te doen als de bewoners gevlucht zijn naar andere dorpen of steden? Kun je bv de educatie op een andere plaats geven? Of zijn er mogelijkheden voor educatie op afstand via radio of internet?

Een aantal prangende problemen die opdoemen als mensen noodgedwongen naar elders vluchten zijn: schoon water, hygiëne, voeding, protectie van vrouwen en kinderen. Ook in de nieuwe omstandigheden moeten de meest basale behoeften kunnen worden vervuld. Hierbij is coördinatie van de noodzakelijke acties van groot belang. De (nieuwe) projecten (onder paraplu van VN?) aandragen bij de overheid van Burkina Faso. Zij kunnen deze project aanvragen en via coördinerende raden begeleiden. Deze raden kunnen onder diverse ministeries vallen.

Projecten: Zolang het kan, niet stoppen met dergelijke projecten, want dat moedigt de terroristen aan. Je kunt ook het doel van het project aanpassen (bijvoorbeeld: verbeteren watervoorziening in een dorp). Vertrouw op lokale partners om het basisniveau in stand te houden cq. te verbeteren. Als een dorp (vrijwel) verlaten is, beoordelen of je niet ergens anders kunt ondersteunen. Geprobeerd zou moeten worden om projecten te continueren als morele ondersteuning voor de bevolking. Die zouden zich kunnen richten op voeding, hygiëne en geweld tegen vrouwen.

OPMERKING d.d. 12 februari 2020:

het BZ-reisadvies is sinds deze bijeenkomst veranderd en er is nu geen geel gebied meer in Burkina Faso, slechts oranje en rood.